

PARHAAT KÄYTÄNNÖT

Ammattiopisto Spesia
Erityinen tuki työpaikoille

**Erityisen tuen työkalupakki
työpaikkaohjaajalle**

Ammattiopisto
SPESIA

Ammattiopisto
SPESIA

**Erityisen tuen
työkalupakki
työpaikkaohjaajalle**

Marko Rantamäki

Vuorokoulutusverkosto

Erityisen tuen työkalupakki työpaikkaohjaajalle

Mikä?

- Painettu ja digitaalinen opas erityisen tuen opiskelijoiden tukemiseen ja ohjaamiseen työpaikalla.

Miksi?

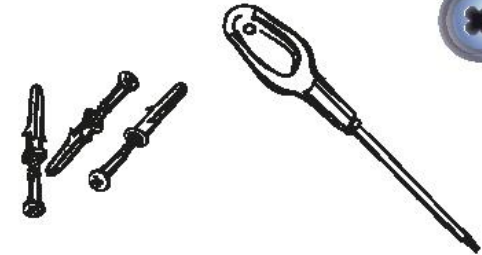
- Työpaikoilta on noussut tarve “opiskelijan käyttöohjeille”.

Sujuvuutta, varmuutta ja tietoa

Erityisen tuen työkalupakin avulla

- saat varmuutta ohjaamiseen
- tiedät mitä pitää muistaa ja tehdä työelämäjakson eri vaiheissa
- ymmärrät paremmin, miksi jokin tietty asia voi olla opiskelijalle haastava
- opit ratkaisemaan hankalia tilanteita
- vähennät kitkaa ja saat työt sujumaan.

Yhdessä Parasta Länsi

- Hankkeessa kehitetään laatu- ja tasa-arvo-ohjelman mukaisia tavoitteita Länsi-Suomen verkostossa.
- Ammattiopisto Spesia toimii erityisen tuen asiantuntijana.
- Tavoitteena on, että työelämäyhteistyö on laadukasta ja tasavertaista opiskelijan ja työelämän näkökulmasta.
- Myös työelämää perehdytetään riittävästi erityiseen tukeen, mukauttamiseen ja poikkeamiseen.

Kysely työpaikoille erityisen tuen opiskelijoiden ohjaamisesta

Opasta tehtäessä kuunneltu työelämän toiveita

Toiveita työpaikoilta

- ”Ei diagnoositietoja, vaan mikä on haaste kaverilla tekemisessä”
- ”Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky”
- ”Juuri kyseisen opiskelijan käyttöohjeet mukaan, miten hänen kanssaan toimitaan”
- ”Meillä on aina suhtauduttu hyvin erityisyyteen, jos osaa vain tehdä töitä”
- ”Mielenterveyden asiat ovat vaikeita, ei oikein mielellään oteta sellaisia opiskelijoita kun ovat arvaamattomia”
- ”Asenne kun on kohdallaan niin homma kuin homma onnistuu”

Esimerkkejä oppaan sisällöstä

Viuhkan ensimmäinen puoli kertoo:

- Perusasiat ammatillisesta koulutuksesta
- Erityisen tuen ja vaativan erityisen tuen erosta
- Arvioinnista, mukauttamisesta ja poikkeamisesta
- Työelämäjakson toteutuksesta ja vaiheista.

Esimerkki: **Erilaisuus ja onnistuminen**

Jokainen voi olla erinomainen työssään, kun tehtävät ja tuki ovat sopivia

Erityisen tuen tarve ei ole este työssä onnistumiselle

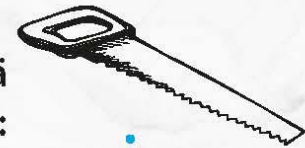
Me ihmiset olemme erilaisia. Meillä on erilaisia vahvuuksia ja haasteita. Joskus tarvitsemme jonkin asian oppimiseen tai tekemiseen vähän enemmän tukea, oppilaitosten kielellä **erityistä tukea**.

On tärkeää tiedostaa, että erityisen tuen tarve ei tarkoita heikkoa suoriutumista työstä, joitakin asioita vain pitää huomioida tai lähestyä eri tavalla.

Kun ihminen on itselleen sopivassa ja oikein mitoitettussa työssä ja saa tekemiseen oikeanlaisen tuen, hän voi suoriutua tehtävistään erinomaisesti.

Erityisen tuen tarpeet voivat liittyä monenlaisiin asioihin, esimerkiksi:

- hahmottaminen
- toiminnanohjaus
- neuropsykiatriset eli nepsy-piirteet
- fyysiset rajoitteet
- aistiherkkyydet
- mielenterveys
- sosiaalisten tilanteiden pelko
- tunnesäätely tai tarkkaavaisuus.

Esimerkki: Työelämäjakson vaiheet

Ennen jakson alkua, jakson alussa, sen aikana ja lopuksi

Työelämäjakson alussa

- Informoi muuta henkilöstöä opiskelijan tulosta.
- Kohtaa opiskelija sovitusti ja esittele yrityksen tilat sekä henkilöstö.
- Käy läpi työyhteisön säännöt ja toimintatavat, kuten työajat, tauot ja muut käytännön asiat.
 - Käytä tarvittaessa perehdytykseen sopivia menetelmiä, joista saat lisätietoa oppilaitoksen edustajalta.
- Varmista, että opiskelija on ymmärtänyt säännöt ja toimintatavat.
 - Älä oleta, että kaikki asiat jäävät opiskelijan mieleen ensimmäisellä kerralla, ole valmis toistoihin.
 - Ole saavutettavissa tai varmista, että opiskelijalla on aina mahdollisuus saada ohjausta ja tukea.
- Huomioi, että opiskelijalle asiat ja ympäristö ovat uusia – hän on oppimassa asioita, ei alan ammattilainen.

Toinen puoli avaa tuen tarpeita ja keinoja

- Minkälaisia tuen tarpeita voi olla?
- Miten tuen tarpeet näkyvät työpaikalla?
- Miten voin ohjata ja tukea opiskelijaa työpaikalla?

Esimerkki: **Tiivistä tietoa tuen tarpeista**

Toiminnanohjaus, hahmotusvaikeudet, autismikirjo, ADHD, tunnesäätely...

Toiminnanohjauksen vaikeudet

Toiminnanohjauksen vaikeuksiin liittyy kyvyttömyys tehdä suunnitelmia, muuttaa niitä ja viedä suunniteltu asia loppuun. Ajankäytön, aikatauluttamisen ja tiedon jäsentämisen haasteet ovat tyypillisiä, samoin vaikeus estää häiritseviä impulsseja.

Miten voi ilmetä työpaikalla?

Henkilöllä voi olla vaikeuksia töiden ja ajankäytön organisoimisessa ja priorisoimisessa, erityisesti tehtävien aloittamisessa ja loppuun saattamisessa. Koska keskittymisessä ja tarkkaavuuden suuntaamisessa on vaikeuksia, tekeminen häiriintyy herkästi tai henkilö saattaa tarttua ja keskittyä epäolennaisiin tehtäviin.

Työkaluja

- Selkeät ohjeet, joiden jälkeen tarkistus: ”Mitä sinun pitää nyt tehdä?”
- Visuaaliset ohjeet ja muistutukset, ajan hahmottaminen äänimuistutuksilla
- Rinnakkain työskentely, ei liian pitkiä yksin työskentelemisen jaksoja

”Aloittaminen ja lopettaminen on mulle vaikeinta. Kun joku jeesaa alkuun, tekeminen yleensä sujuu.”

Esimerkki: **Tiivistä tietoa tuen tarpeista**

...aistiherkkyydet, fyysiset rajoitteet, sosiaalisten tilanteiden pelko ym.

Sosiaalisten tilanteiden pelko

Sosiaalisten tilanteiden pelko liittyy kykyyn toimia työyhteisössä ja työpaikalla. Henkilö pelkää toisten pitävän häntä tyhmänä, heikkona tai hulluna, ja siksi välttää tilanteita, joissa pelkää muiden huomaavan ahdistusoireet. Lisää ahdistuneisuutta monella mielenterveyden häiriöistä kärsivällä.

Miten voi ilmetä työpaikalla?

Välttelykäyttäytymisenä. Pitäytyy mielellään tehtävissä, jotka kokee varmasti osaavansa. Tulkitsee palautteen helposti arvosteluksi. Voimakas pelko joutua kielteisen arvioinnin kohteeksi tai että oma käyttäytyminen johtaa nöyryyttäviin tilanteisiin. Kohtuuton itsekritiikki ja taitojen vähättely.

Työkaluja

- Rohkaiseminen ja mukaan ottamiseen sosiaaliseen kanssakäymiseen, kuitenkin siihen painostamatta
- Turvallinen ilmapiiri, jossa sallitaan myös epäonnistuminen
- Kannustava palaute ja toimintatapojen miettiminen yhdessä opiskelijan kanssa

”Olen tosi ujo ja jännitän, mutta kun pääsi porukkaan, kahvitauoista tuli päivän kohokohta.”

**Erityisen tuen
työkalupakki
työpaikkaohjaajalle**

YHDESSÄ PARASTA
vertaiskehittämisverkosto

Materiaali on tehty
Yhdessä parasta
Länsi-hankkeessa

Tunnesäätelyn haasteet

Tarkkaavaisuuden haasteet

Toiminnanohjauksen vaikeudet

Aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö ADHD

Fyysiset rajoitteet

Hahmotusvaikeus

Yleisiä ohjeita erityisen tuen onnistumiseksi

Näin saat oppaan käyttöösi

Digiversio

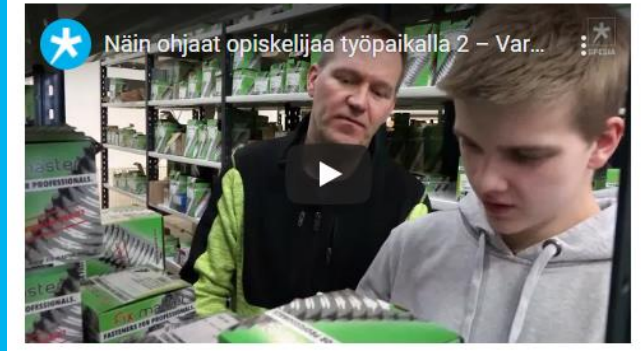
spesia.fi/tyopaikkaohjaajalle

- Oppaan sisältö nettisivuna
- [Näköisversio](#) pdf-tiedostona
- Sivulla lisämateriaalia kuten esimerkkivideoita, jotka myös [Spesian YouTubessa soittolistana](#)

Näin ohjaat opiskelijaa työpaikalla
– Ensimmäisen päivän ohjeistus

Näin ohjaat opiskelijaa työpaikalla
– Varaston inventointi

Näin ohjaat opiskelijaa työpaikalla
– Hyllytys myymälässä

Tilaaminen (17.5. alkaen)

verkkokauppa.spesia.fi/tyokalupakki

- Hinta 3,90–2,50 € (sis. alv), 1–500 kpl
- Yli 500 kpl → pyydä tarjous

Lisätiedot + tilaukset 17.5. asti

Päivi Tanner

Kehittämiskoordinaattori

paivi.tanner@spesia.fi

040 637 3667

SPESIA

**Erityisen tuen
työkalupakki
työpaikkaohjaajalle**

YHDESSÄ PARASTA
vertaiskehittämisverkosto

*Materiaali on tehty
Yhdessä parasta
Länsi-hankkeessa*

Ammattiopisto
SPESIA